

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvoksesta maatalouden maksuvalmiuslainoille

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtioneuvoksesta maatalouden maksuvalmiuslainoille. Valtioneuvokset myönnettäisiin pankkien antamille maksuvalmiuslainoille ja rahoitettaisiin maatalouden kehittämistä varten. Lakiehdotuksen tarkoituksena on parantaa maatalouden maksuvalmiutta tilanteessa, jossa maatalouden toimintaympäristön muutokset tai poikkeukselliset sääolot ovat lisänneet tilojen taloudellista taakkaa.

Laki ehdotetaan tulevaisuudessa voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	4
2.3 Nykytilan arviointi.....	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	6
3.1 Tavoitteet.....	6
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	6
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	7
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	7
Vaikutukset valtiontalouteen.....	7
Vaikutukset yrityksiin.....	8
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	8
5 ASIAN VALMISTELU.....	9
5.1 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	10
2 VOIMAANTULO.....	13
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	13
LAKIEHDOTUS.....	15
Laki valtiontakauksista maatalojen maksuvalmiuslainoille.....	15

YLEISPERUSTELUT

1 JOHDANTO

Viimeisten vuosien aikana maatalousmarkkinoilla on tapahtunut maatalousyrittäjistä riippumattomia odottamattomia markkinahäiriöitä, joiden seurauksena maatalouden tuottajahinnat ovat laskeneet. Samalla vuosien 2017 ja 2018 poikkeukselliset sääolot ovat entisestään lisänneet maatalousyrittäjien taloudellista ahdinkoa. Maatilojen lyhyen aikavälin maksuvalmius on heikentynyt ja tiloilla on vaikeuksia selviytyä normaalin tuotantotoiminnan aiheuttamista juoksevista kustannuksista ja velkojen lyhennyksistä.

Tilanteen vuoksi pääministeri Juha Sipilän hallitus kirjasi 28 ja 29 päivänä elokuuta 2018 pidetyn vuoden 2019 talousarvioesitystä koskevan budjettiriihen asiakirjoihin: ”Annetaan uusi HE tammikuun 2019 puolivälissä maatilojen valtiontakausten toteuttamiseksi Makerasta. Toteutetaan Makeran nykyvaroin. Edellyttää ilmoitusta komissiolle.”

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 26 päivänä lokakuuta 2018 lainsäädäntöhankkeen (dnro 1473/01.01/2018), jossa tavoitteena oli valmistella hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtiontakauksista maatilojen maksuvalmiuslainoille.

2 NYKYTILA

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Maatalouteen kohdistuvista valtiontakauksista säädetään maatalouden rakennetuista annettussa laissa (1476/2007), jäljempänä *rakennetukilaki*. Rakennetukilain mukaisia valtiontakauksia voidaan myöntää osana maatilan investointitukia maatalouden tuotantotoiminnan kehittämiseen. Valtiontakaus voidaan myöntää osana maatilan investointitukea, joka myönnetään prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Takauksen myöntää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jäljempänä *ELY-keskus*. Rakennetukilain nojalla myönnettävän valtiontakauksen ehtoina ovat muun muassa vastavakuuden asettaminen, lainansaajalta perittävät takausmaksut ja lainan nostolupa. Takaukseen sisältyvän valtiontuen laskentamenetelmä on ilmoitettu komissiolle ja siinä noudatetaan komission päätöstä (K(2011) 1321 lopullinen).

Rakennetukilain mukaiset valtiontakaukset myönnetään maatilatalouden kehittämisrahastosta, jäljempänä *Makera*, jonne myös valtiontakauksista perittävät maksut tuloutetaan. Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 3 §:n mukaan rahaston varoja voidaan käyttää maatilatalouden rakenteen parantamiseen, maaseutuelinkeinojen edistämiseen, maaseudun elinolosuhteiden ja toimeentulomahdollisuuksien parantamiseen sekä näiden toimenpiteiden kehittämisen edistämiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää myös muihin kuin maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain mukaisiin tarkoituksiin sen mukaan kuin siitä erikseen lailla säädetään. Valtion talousarviossa varoja voidaan osoittaa myös muihin maatilatalouden kehittämistarkoituksiin. Makeran varojen käytöstä säädetään myös maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 65 §:ssä, jonka 1 momentin 3 kohdan mukaan varoja voidaan käyttää Makerasta myönnettävistä lainoista aiheutuviin hyvityksiin, korvauksiin ja hoitomenoihin sekä valtiontakaukseen liittyviin korvauksiin ja valtion takausvastuun toteutumisesta aiheutuviin menoihin.

Rakennetukilain mukaista valtiontakausta ei voida myöntää yritystoiminnan maksuvalmiuden parantamiseen, koska lain ja sen taustalla olevan Euroopan unionin, jäljempänä *EU*, lainsäädännön tarkoituksena on maatalouden toimintaedellytysten ja kilpailukyvyn kehittäminen tuotantotoiminnan tehokkuutta ja laatua edistämällä.

Valtiontakauksia maatalojen maksuvalmiuslainoille on myönnetty aiemmin vuonna 2017. Tuolloin kyse oli väliaikaisesta rahoitusohjelmasta, joka perustui komission myöntämään kertaluonteiseen poikkeukseen kaikille EU:n jäsenvaltioille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan nojalla. Komission myöntämän poikkeuksen taustalla olivat vuoden 2016 markkinaongelmat maatalousalalla. Komission hyväksymän tukiohjelman ja ilmoituksen pohjalta marraskuussa 2016 tuli voimaan laki maataloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtiontakauksista (922/2016, HE 180/2016 vp), jonka mukaiset takaukset myönnettiin hakijoille keväällä 2017. Koska komissio rajoitti maatalousalan valtiontakausten myöntämisen kertaluonteisesti vuosiin 2016 ja 2017, kyseisiä valtiontakauksia maksuvalmiuslainoille ei enää voida myöntää.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla valtiontakauksia yrityksille myöntää Finnvera Oyj. Valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta annetun lain (445/1998) 2 §:n mukaan yhtiö ei kuitenkaan voi kohdistaa rahoituspalveluitaan metsätalouteen eikä maatalouteen kuuluvaan peltoviljelyyn tai karjatalouteen. Koska myöskään valtionavustuslakia (688/2001) ei sovelleta lainanannon muodossa tapahtuvaan tukemiseen, kuten valtiontakaukseen, hallituksen esityksen pohjana olevan hallituksen budjettiriihen kirjauksen mukaisille valtiontakauksille ei ole soveltuvaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Valtiontakaukseen, valtionlainaan ja korkotukilainan korkotukeen sisältyy lähtökohtaisesti tukielementti, minkä vuoksi tuen myöntämisessä ja maksamisessa tulee ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen perustuvat sisämarkkinoiden kilpailupolitiikkaan kuuluvat valtiontukisäännöt ja muu maatalouden tukemisesta annettu EU-lainsäädäntö. Jäsenvaltioiden kansallisella lainsäädännöllä täydennetään EU-lainsäädäntöä ja toimeenpannaan erilaisia EU-lainsäädäntöön perustuvia tuki-instrumentteja, kuten tukiohjelmaa.

Kuluvalla ohjelmakaudella maatalousalalle myönnettävän valtiontakauksen edellytyksiin sovelletaan joko maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettuja EU:n suuntaviivoja (2014/C 204/01), tiettyjen maa- ja metsätalousalan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annettua komission asetusta (EU) N:o 702/2014 tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla annettua komission asetusta (EU) N:o 1408/2013, jäljempänä *maatalousalan de minimis -asetus*.

Mainitut valtiontuen suuntaviivat tai komission asetusta (EU) N:o 702/2014 eivät sisällä maatalousyrityksen maksuvalmiutta helpottavan tuen kaltaista elementtiä, mutta tällaista tukea on mahdollista myöntää maatalousalan de minimis -asetuksen mukaisena tukena.

De minimis -ehtoinen takaus maataloille voi kattaa enintään 80 prosenttia lainasta ja taattu määrä voi olla joko 112 500 euroa ja takauksen kesto 5 vuotta tai 56 250 euroa ja takauksen kesto 10 vuotta. Jos taattu määrä on pienempi tai takaus myönnetään lyhyemmäksi ajaksi, takaukseen sisältyvä tuki lasketaan vastaavana suhteellisenä osuutena enimmäismäärästä. Lisäksi vastaavasti kuin rahoitusohjelman mukaisissa takauksissa, de minimis -ehtoisen takauksen tuki voi perustua niin sanottuihin safe harbour -maksuihin, jolloin tiloilla tulisi olla luottoluokitus, tai

ennen takauksen täytäntöönpanoa ilmoitettuun ja komission hyväksymään bruttoavustusekvivalentin laskemiseen käytettävään valtioneuvoston mukaiseen menetelmään, joka koskee nimenomaisesti sellaista takaustyyppeä ja tuen kohteena olevaa liiketoimintatyyppiä, johon maatalousalan de minimis -asetusta sovelletaan.

De minimis -ehtoista takausta ei saa myöntää yritykselle, joka on asetettu yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi tai, joka täyttää tällaisen menettelyn edellytykset velkojen pyynnöstä. Yhdelle maatalousyritykselle myönnettävän de minimis -tuen määrä ei saa olla yli 15 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana, eikä de minimis -tukien kokonaismäärä saa ylittää jäsenvaltiokohtaista enimmäismäärää.

De minimis -tukea ei tarvitse ilmoittaa erikseen komissiolle, mutta jäsenvaltion on säilytettävä tukea koskevat tiedot kymmenen vuotta tuen myöntämisestä ja toimitettava tiedot komission arvioitavaksi 20 työpäivän kuluessa pyynnöstä.

2.3 Nykytilan arviointi

Vuosina 2014 ja 2015 monien maataloustuotteiden tuottajahinnat laskivat merkittävästi. Erityisen voimakas vaikutus oli Venäjän elokuussa 2014 asettamalla elintarvikkeiden tuontikiellolla. Vuoden 2015 maaliskuussa EU:ssa luovuttiin maitokiintiöistä, mikä johti maitomarkkinoiden ylituotanto- ja häiriötilanteeseen koko EU:n alueella. Tuottajahinnat ovat ainakin toistaiseksi jääneet tuolloiselle alemmalle hintatasolle, sen sijaan tuotantopanosten hinnat eivät seuranneet tuottajahinnan laskua vaan säilyivät lähes ennallaan tai ovat jopa lievästi nousseet. Tämä on johtanut siihen, että maatalojen lyhyen aikavälin maksuvalmius on heikentynyt ja tiloilla on vaikeuksia selviytyä normaalin toiminnan aiheuttamista juoksevista kustannuksista tai velkojen lyhennyksistä. Tässä tilanteessa tiloilla ei ole ollut riittävästi mahdollisuuksia kerryttää puskurivaroja, joten vuosien 2017 ja 2018 poikkeukselliset sääolot ovat entisestään lisänneet tilojen taloudellista ahdinkoa.

Suurimmissa maksuvalmiusongelmissa olevien tilojen tilannetta voitaisiin helpottaa, jos tilat pystyisivät järjestelemään tilapäisrahoitusta yhdellä maksuvalmiuslainalla useiden pienten ja nopeasti erääntyvien, esimerkiksi tavaratoimittajilta, tuotteiden ostajilta tai pankista otettujen tilapäisluottojen sijaan. Tällöin tilan velkojen kokonaisuutta voitaisiin hallita paremmin, samalla vähentäen rahoituskustannuksia. Tällä hetkellä osalla etenkin äskettäin investoineista tiloista tilanne on kuitenkin se, että tilan omat vakuudet on kokonaan sidottu investointiin liittyviin lainoihin, eivätkä pankit omien vakavaraisuussäännöstensä vuoksi pysty myöntämään lainaa ilman uusia vakuuksia. Jos merkittävälle osalle uutta lainapääomaa olisi mahdollista saada valtioneuvoston kautta, näiden tilojen mahdollisuus saada kohtuukorkoista pankkilainaa akuutista tilanteesta ylipääsemiseen paranisi.

Takauksena myönnettävä maksuvalmiustuki tulisi kohdentaa sellaisille yrityksille, jotka eivät kohtuullisin lainaehdoin muuten saa lainaa vapailta rahoitusmarkkinoilta ja jotka tilapäisistä maksuvalmiusongelmista huolimatta kuitenkin omaavat edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Valtioneuvoston myöntäminen sellaisen yrityksen rahoitukselle, jolla ei ole edellytyksiä jatkuvaan kannattavaan toimintaan, voisi vain siirtää yritystoiminnan ongelmien realisoitumista ja lisätä riskiä valtion takausvastuun toteutumisesta. Toisaalta valtioneuvoston tavoitteena on ehkäistä konkurssseja sellaisilla maataloilla, jotka omaavat jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset, mutta tarvitsevat tilapäistä maksuvalmiusrahoitusta nykytilanteessa.

Valtiontakauksia maatalojen maksuvalmiuslainoille on myönnetty aiemmin vuonna 2017. Tuoloin kyse oli väliaikaisesta rahoitusohjelmasta, jonka taustalla olivat vuoden aiempien vuosien markkinahäiriöt maatalousalalla. Valtiontakauksia myönnettiin 568 maatilalle yhteensä 32,4 miljoonaa euroa 46,1 miljoonan euron lainapäälle.

Jos maataloille myönnetään maksuvalmiustakauksia, tukijärjestelmän kriteerien tulisi olla mahdollisimman selkeät ja yksinkertaiset tuen hakijoiden, viranomaisten ja luottolaitosten hallinnollisen taakan välttämiseksi. Samoin maaseutuhallinnon ja luottolaitosten tietojärjestelmiin tehtävien muutostöiden tulisi olla mahdollisimman vähäiset. Tämän vuoksi takauksen myöntämisessä tulisi mahdollisimman pitkälle hyödyntää olemassa olevia tietojärjestelmiä, mikä puolestaan edellyttäisi sitä, että uudessa takausjärjestelmässä tulisi soveltuvin osin hyödyntää rakennetukilain valtiontakauksia koskevaa sääntelyä.

3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa maatalojen maksuvalmiutta myöntämällä valtiontakauksia pankkien myöntämille maksuvalmiuslainoille. Esityksellä toteutettaisiin pääministeri Juha Sipilän hallituksen vuoden 2019 talousarvioesitystä koskevan budjettiriihen yhteydessä tehty kirjaus siitä, että tammikuun 2019 puolivälissä annetaan uusi hallituksen esitys maatalojen valtiontakauksien toteuttamiseksi.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Rakennetukilain mukaista valtiontakauksia ei voida myöntää yritysten maksuvalmiuden parantamiseen. Rakennetukilain tavoitteiden kanssa erilaisen tukimuodon sisällyttäminen lakiin edellyttäisi niin laajoja muutoksia, että se olisi lainsäädäntöteknisesti haastavaa ja monimutkaista sekä uutta valtiontakausjärjestelmää että olemassa olevaa rakennetukijärjestelmää. Rakennetukilain rakenteen vuoksi takausjärjestelmän toteuttaminen rakennetukilakia muuttamalla edellyttäisi myös uuden valtioneuvoston asetuksen antamista tuen yksityiskohdista.

Edellä mainittujen syiden vuoksi olisi selkeintä, jos maksuvalmiuslainoille myönnettävästä valtiontakauksesta säädettäisiin yhdessä erillisessä säädöksessä ja maatalouden rakennetukijärjestelmän toimeenpano jatkuisi totutulla tavalla. Budjettiriihen kirjaus olisi tarkoituksenmukaisinta toteuttaa säätämällä uusi laki, jolla annettaisiin kerralla kaikki uuden takausjärjestelmän ehdot. Jotta uusi takausjärjestelmä olisi mahdollisimman yksinkertainen ja helposti toimeenpantavissa nykyisin henkilöresurssein, takauksen ehdoissa ja menettelyissä viitattaisiin soveltuvin osin rakennetukilain sääntelyyn. Toimeenpanon joustavuuden vuoksi eräät takauksen hakemiseen liittyvät seikat annettaisiin Ruokaviraston määräyksellä.

Valtiontakaukseen sisältyy tukielementti, joten takauksen myöntämisessä tulee ottaa huomioon EU:n valtiontukisäännöt. Valtiontakauksia maatalouteen voitaisiin myöntää maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettujen EU:n suuntaviivojen (2014/C 204/01) tai tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteuttamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 702/2014 nojalla. Kumpikaan edellä mainituista ei kuitenkaan sisällä budjettiriihen kirjausta vastaavaa tukielementtiä maksuvalmiuslainojen valtiontakauksien myöntämiselle, vaan tukea voitaisiin myöntää poikkeuksellisten sääölojen johdosta myönnettävää tukea koskevien sääntöjen mukaan. Poikkeuksellisten sääölojen johdosta myönnettävään tukeen kuitenkin liittyy useita ehtoja ja menettelyitä, joiden noudattaminen tekisi järjestelmästä monimutkaisen ja viivästyttäisi toimeenpanoa merkittävästi.

Samoin toimeenpanoa viivästyttäisi komissiolle tehtävien valtiontuki-ilmoitusten käsittelyn vaatima aika. Todennäköisesti poikkeuksellisten sääölojen nojalla myönnettävää tukea ei myöskään voitaisi myöntää kuin tietyille maatalouden tuotantosuunnille.

Budjettiriihen kirjauksen mukaista valtiontakausta voidaan myöntää myös maatalousalan de minimis -asetuksen mukaisena tukena. Mainitun asetuksen nojalla myönnettävä tuki voi myös kattaa kaikki maatalouden tuotantosuunnat, eikä tukea tarvitse ilmoittaa komissiolle. Näin ollen esityksen valmistelussa todettiin, että maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla myönnettävä tuki olisi yksinkertaisin, kattavin ja nopeimmin toimeenpantavissa oleva järjestelmä maksuvalmiuslainojen takausten myöntämiseksi.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki valtiontakauksista maatalojen maksuvalmiuslainoille. Valtiontakausjärjestelmän kriteerit olisivat mahdollisimman yksinkertaiset takauksen hakijoiden ja viranomaisten hallinnollisen taakan välttämiseksi. Valtiontakaukset otettaisiin käyttöön luottolaitosten myöntämille maksuvalmiuslainoille. Takauksen kohteena olevan lainan enimmäismäärä olisi enintään 62 500 euroa. Valtiontakaus voisi koskea enintään 80 prosenttia takauksen kohteena olevan lainan määrästä, eli enintään 50 000 euroa. Laina-aika olisi enintään viisi vuotta. Takaus voitaisiin myöntää lainalle, jonka luotonantaja myöntää maatalousyritykselle maatalouden tuotantotoiminnan maksuvalmiuden parantamiseksi. Takausten myöntämiseen liittyvissä menettelyissä noudatettaisiin soveltuvin osin rakennetukilain vastavia menettelyjä.

4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

Jos takauksen kohteena olevia lainoja myönnettäisiin 2 000 yritykselle ja myönnettävän lainan määrä yritystä kohden olisi 62 500 euroa ja takaus annettaisiin 80 prosentille lainapääomasta, takausten myöntämisvaltuuden tulisi olla 100 miljoonaa euroa. Yrityskohtaisen takausmäärän ja takausten myöntövaltuuden mitoituksessa on huomioitu Makeran taloudellinen tilanne sekä käytettävissä oleva yritys- ja maakohtainen maatalousalan de minimis -tuen enimmäismäärä.

Jos lakiehdotuksen mukaista valtiontakausta haettaisiin enemmän kuin tarkoitukseen osoitettua myöntövaltuutta on käytettävissä, myöntövaltuuden enimmäismäärää voitaisiin tarkastella uudelleen Manner-Suomessa käytettävissä olevan maatalousalan de minimis -kiintiön sallimissa rajoissa. Jos takausta myönnettäisiin 50 000 euroa 2 000 yritykselle, lakiehdotuksen mukaista maatalousalan de minimis -tukena myönnettäisiin yhteensä 13 334 000 euroa. Muut maatalousalan de minimis -tuet huomioon ottaen, Manner-Suomen maatalousalan de minimis -kiintiö 45 926 929 euroa ei ylity lakiehdotuksen johdosta.

Vuosien 2007–2017 aikana konkurssiin on joutunut vuosittain keskimäärin 31 maatalousyritystä. Kun arvioidaan uusiin valtiontakauksiin liittyvää valtion takaustappioriskiä, huomioon on otettava rahoituksen käyttötarkoitus. Maksuvalmiuslainoille myönnettävien valtiontakausten riski on korkeampi kuin rakennetukilain mukaisissa investoinneissa. Riskiarvion perusteella lakiehdotuksen mukaisista valtiontakauksista aiheutuisi valtiolle menoja yhteensä 10 miljoonaa euroa. Takaukset myönnettäisiin Makerasta, jonka varoin katettaisiin myös mahdolliset valtion

maksettaviksi aiheutuvat takausvastuut valtion talousarvioiden sekä Makeran käyttösuunnitelman mukaisten määrärahojen puitteissa.

Makeran tase oli vuoden 2017 lopussa yhteensä noin 337 miljoonaa euroa (vuonna 2016 noin 332 miljoonaa euroa ja vuonna 2015 noin 363 miljoonaa euroa). Makerasta ulos myönnetyt lainasaamiset korkoineen sekä myydyistä tiloista tuloutuvat kauppahintasaamiset muodostavat käytännössä Makeran oman tulopohjan. Lainasaamisten määrän pienentyessä Makeran omat tulot pienentyvät ja käytännössä rahasto toimii jatkossa vain mahdollisten valtion talousarviosiirtojen varassa. Vuonna 2019 rahastolla arvioidaan olevan varoja käytettävissä noin 102 miljoonaa euroa, vuonna 2020 enää noin 56 miljoonaa euroa. Makeran käytettävissä olevat varat ovat nopeasti vähentymässä heikentäen maatalousinvestointien rahoitusmahdollisuuksia.

Vaikutukset yrityksiin

Valtion takaaman maksuvalmiuslainan avulla tilapäisissä maksuvalmiusongelmissa olevat maatalousyritykset voisivat järjestellä rahoitusta kestävämmällä tavalla siten, että useiden pienten ja nopeasti erääntyvien tilapäisluottojen sijaan yritykset saisivat kohtuullisin rahoituskustannuksin ja maksuehdoin hoidettavissa olevan maksuvalmiuslainan, jolloin paremman velkojen kokonaisuuden hallinnan lisäksi mahdollistettaisiin välttämättömät investoinnit tilojen yritystoiminnan ja sen kehittämisen turvaamiseksi pidemmälläkin aikavälillä. Valtiontakauksen ja sen kohteena olevan lainan hakeminen lisää helpotuksia hakevien maatilojen hallinnollista taakkaa jonkin verran, ei kuitenkaan merkittävästi.

Takauksen yritysکوhtaiseksi enimmäismääräksi esitetään 50 000 euroa ja laina-ajaksi viisi vuotta, jolloin enimmillään takaukseen sisältyvän de minimis -tuen määrä olisi 6 667 euroa. Jos taattu määrä on pienempi tai takaus myönnetään lyhyemmäksi ajaksi, takaukseen sisältyvä tuki lasketaan vastaavana suhteellisenä osuutena enimmäismäärästä. Osana hallituksen budjettiriihessä sopimaa niin sanottua kuivuuspakettia Etelä-Suomen maatiloille on ehdotettu maksettavaksi vuoden 2019 alkupuolella maatalousalan de minimis -tukena yhteensä 20 miljoonaa euroa. Yrityskohtaisen de minimis -kiintiön vuoksi joidenkin hakijoiden osalta de minimis -tuet voidaan joutua sovittamaan yhteen. Tällöin yritys voi valita, mitkä yritysکوhtaiseen de minimis -kiintiöön mahtuvat tuet tehokkaimmin helpottavat sen maksuvalmiustilannetta.

Luottolaitosten näkökulmasta valtioneuvoston takaus mahdollistaa yritystoiminnan rahoituksen niissäkin tapauksissa, joissa niin sanotut normaalit vakuudet on jo loppuun käytetty. Luottolaitosten kannalta valtioneuvoston takaus alentaisi maatalousrahoituksen riskiä ja siten alentaisi vakavaraisuuskustannuksia. Vakavaraisuuskustannusten alentuminen puolestaan vaikuttaa lainamarginaaliin, mikä osaltaan alentaa maatilojen rahoituskustannuksia. Toisaalta ehdotukset edellyttävät muutoksia luottolaitosten tietojärjestelmiin ja siten lisäävät luotonantajien kustannuksia.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Maatalouden rakennetukien hallinnointiin liittyviin viranomaisten keskeisiin tehtäviin tai toimivaltaan ei esitetä muutoksia. Lakiehdotuksella ei perustettaisi kunnille uusia tehtäviä.

Rakennetukilain mukaisia valtioneuvoston takauksia myönnetään ja hallinnoidaan ELY-keskuksissa ja Ruokavirastossa. Lakiehdotuksen mukaisen takausjärjestelmän toimeenpano on lisätehtävä mainituille viranomaisille. On todennäköistä, että ELY-keskuksissa takausten myöntämisestä vastaavat samat henkilöt, jotka vastaavat Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014–2020 sisältyvien maatalouden rakennetukien myöntämisestä. Uuden valtioneuvoston takausjärjestelmän toimeenpano vuoden 2019 aikana voi aiheuttaa viivästyksiä maatalouden rakennetukijärjestelmän toimeenpanossa.

Kaikkien maksuvalmiusvaikeuksissa olevien maatalousyriyten ei arvioida hakevan lakiehdotuksen mukaista takausta. Vuonna 2017 haettavana ollut valtioneuvoston takausta maatalojen maksuvalmiuslainoille haki yhteensä 568 maatilaa. Tilojen maksuvalmiusvaikeuksien pitkittyä nyt takauspäätösten määrän osalta on kuitenkin varauduttava noin 2 000 hakemukseen.

Uusi valtioneuvostonjärjestelmä edellyttää muutoksia hallinnon tietojärjestelmiin, mikä ei saisi vaarantaa käynnissä olevien tietojärjestelmähankkeiden toteutumista. Hallinnon tietojärjestelmänä hyödynnettäisiin Rahti –tietojärjestelmää, jonka muutosten ei arvioida aiheuttavan merkittäviä resurssitarpeita.

Lähtökohtaisesti uusi valtioneuvostonjärjestelmä joka tapauksessa lisää hallinnon taakkaa ja kustannuksia. Uuden lain säätäminen lisää maataloudesta annettujen säädösten määrää. Tästä näkökulmasta esitys ei ole yhdenmukainen sääntelyn määrän vähentämisen ja hallinnollisen taakan keventämisen tavoitteiden kanssa.

5 ASIAN VALMISTELU

5.1 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi on pyydetty lausunto oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Maaseutuvirastolta, ELY-keskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Maaseutukeskusten liitto ry:ltä, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, sekä keskusrahallaitoksilta (Aktia, Danske Bank, Handelsbanken, Nordea, OP ryhmä, S-pankki, Säästöpankkiryhmä). Lisäksi lausuntopyyntö oli saatavilla maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla.

Lausunnoissa...

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT

1 §. Lain tarkoitus. Lain nojalla myönnettävien valtiontakausten tarkoituksena olisi turvata maatalouden toimintaedellytykset ja parantaa tilojen maksuvalmiutta tilanteessa, jossa maatalouden toimintaympäristön muutokset tai poikkeukselliset sääolot ovat ajaneet maatalousyrityksiä tilapäisiin taloudellisiin ongelmiin. Tämä toteutettaisiin myöntämällä valtiontakauksia luottolaitosten myöntämille maksuvalmiuslainoille. Tarkoituksena olisi kohdentaa takaukset ja niihin sisältyvä valtiontuki sellaisille maatalousyrityksille, joilla tilapäisistä maksuvalmiusongelmista selviytyttyään on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan.

2 §. Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön. Maatalousalan EU-lainsäädäntö ja valtiontukisäännöt rajoittavat merkittävästi kansallista lainsäädäntövaltaa esimerkiksi tuensaajia, tuettavia toimenpiteitä, tuen enimmäismäärää ja tukikelpoisia kustannuksia koskien. Koska EU:n maatalousalan valtiontukisäännöt eivät sisällä budjettiriihen kirjauksen mukaista tukielementtiä valtiontakauksista maatilojen maksuvalmiuslainoille, kyseiset valtiontakaukset myönnettäisiin maatalousalan de minimis -asetuksen mukaisena tukena.

3 §. Valtiontakauksen myöntövaltuus ja enimmäismäärä sekä takaajan vastuun toteutuminen. Valtiontakaus voitaisiin myöntää Makeran käyttösuunnitelmassa tarkoitukseen vahvistetun enimmäismäärän rajoissa. Lakiehdotuksen nojalla myönnettyjen valtiontakausten jäljellä oleva yhteismäärä saisi olla samanaikaisesti enintään 100 miljoonaa euroa.

Maa- ja metsätalousministeriö vastaisi Makeran käyttösuunnitelmassa tarkoitusta varten osoitettujen varojen osoittamisesta ELY-keskusten käyttöön.

Kuten rakennetukilain mukaisissa takauksissa, valtion takaajan vastuuseen sekä takautumisoikeuteen liittyvästä edunvalvonnasta vastaisi Ruokavirasto. Samoin takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat maksut suoritettaisiin Makeran varoista, jonne myös tilitettäisiin takautumisoikeuden perusteella saadut korvaukset.

Vastaavasti kuin rakennetukilain nojalla myönnettävissä takauksissa, takaajan vastuun vähentymiseen ja lakkaamiseen, päävelan perimiseen ja takautumisoikeuteen tulisivat sovellettaviksi takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetun lain (361/1999) säännökset. Tarkoitus on, että mainitun yleislain säännökset täydentäisivät lakiehdotuksen valtiontakauksia koskevia säännöksiä.

4 §. Valtiontakauksen kohteena oleva luotto. Takauksen kohteena olevaa luottoa voitaisiin myöntää maatalouden tuotantotoiminnan maksuvalmiuden parantamiseksi. Luoton myöntäisivät rakennetukilain 52 §:ssä tarkoitettut luottolaitokset. Luotonantaja voisi myöntää takauksen kohteena olevan luoton, kun ELY-keskus on tehnyt päätöksen takauksen myöntämisestä.

Takauksen kohteena olevan lainan enimmäismäärä olisi 62 500 euroa. Laina-aika olisi enintään viisi vuotta.

Luoton ehtojen muuttamiseen ja siirtämiseen toiselle luotonantajalle tai maatalousyritykselle sovellettaisiin rakennetukilain 27 §:ää.

5 §. Valtiontakauksen saaja. Takausta voitaisiin myöntää luonnolliselle henkilölle tai yksityis- oikeudelliselle yhteisölle, joka elinkeinonaan harjoittaa maatilalla maataloutta. Maatalouden ja

maatilan käsitteet olisivat vastaavat kuin rakennetukilaissa. Valtiontakaus voitaisiin myöntää pk-yritysten kokoluokkaan kuuluville yrityksille.

Tarkoituksena ei ole, että valtiontakaus myönnettäisiin yrityksille, joilla on merkittävä riski ajautua konkurssiin tai muuhun maksukyvyttömyysmenettelyyn maksuvalmiuslainan muodossa annetusta lisärahoituksesta huolimatta. Tämän vuoksi takauksen myöntämisen ehtona olisi, että yrityksen, jolle takaus ja sen kohteena oleva luotto myönnettäisiin, harjoittamalla maataloudella on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan tilapäisten maksuvalmiusongelmien poistumisen jälkeen. Tämän arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös maksuvalmiuslainan takaisinmaksun vaikutus yritystoiminnan toimintaedellytyksiin. Lähtökohtaisesti yritystoiminnan kannattavuutta arvioitaisiin vastaavasti kuin rakennetukilain mukaisten investointien valtiontakauksissa, lukuun ottamatta tiettyjä vain investointituelle asetettuja edellytyksiä, kuten yritystulovaatimusta.

Maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla myönnettävän takauksen saajalle asetetuista edellytyksistä säädetään asetuksen 4 artiklan 6 kohdan a alakohdassa. Kyseisen kohdan mukaan takauksista koostuva tuki katsotaan läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, jos edunsaajaa ei ole asetettu yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi eikä tämä täytä kansallisessa lainsäädännössä vahvistettuja edellytyksiä yleistäytäntöönpanomenettelyyn asettamille velkojen pyynnöstä. Suomessa sovellettavia yleistäytäntöönpanomenettelyitä ovat konkurssi, yrityssaneeraus ja yksityishenkilön velkajärjestely. Kyseisten menettelyjen edellytyksistä säädetään tarkemmin konkurssilaisissa (120/2004), yrityksen saneerauksesta annetussa laissa (47/1993) ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993). Pykälän 3 momentissa tehtäisiin informatiivinen viittaus maatalousalan de minimis -asetuksen 4 artiklan 6 kohdan a alakohtaan.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin niin sanotusta deggendorf -ehdosta, jonka tulee ilmetä valtiontukea koskevassa kansallisessa lainsäädännössä.

6 §. Valtiontakauksen hakeminen ja myöntäminen. Valtiontakausta haettaisiin Ruokaviraston vahvistamalla lomakkeella paikallisesta ELY-keskuksesta. Hakemukseen tulisi liittää takauksen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset ja suunnitelmat. Ruokavirasto antaisi määräyksen hakemuksen liitteeksi edellytetyistä asiakirjoista. Takaukseen liittyvät selvitykset ja menettelyt on tarkoitus pitää mahdollisimman kevyinä sekä takauksen hakijoille että hallinnolle.

Maatalousalan de minimis -asetuksen 6 artiklan 1 kohta edellyttää, että jäsenvaltion on saatava tuen kohteena olevalta yritykseltä kirjallisessa tai sähköisessä muodossa ilmoitus kaikesta muusta sille kahden edeltävän verovuoden ja kuluvan verovuoden aikana myönnetystä de minimis -tuesta. Tämän vuoksi hakijalta edellytettäisiin selvitystä hakijalle jo myönnetystä ja maksetusta de minimis -tuesta. Saman artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltio saa myöntää uuden de minimis -tuen vasta varmistuttuaan siitä, ettei tuen myöntäminen nosta kyseiselle yritykselle myönnetyn de minimis -tuen kokonaismäärää yli 15 000 euron enimmäismäärän tai yli jäsenvaltiolle asetetun maakohtaisen ylärajan. Jos tuen yritys- tai jäsenvaltiokohtaiset enimmäismäärät täyttyvät uuden tuen myöntämisen vuoksi, tukeen ei saa soveltaa maatalousalan de minimis -asetusta. Tukea myönnettäessä tulee myös varmistaa, että kaikkia maatalousalan de minimis -asetuksessa vahvistettuja edellytyksiä noudatetaan.

Takauksiin olisi käytettävissä myöntövaltuus, jonka rajoissa takaukset voitaisiin myöntää. Takauksen hakemiselle asetettaisiin haku aika Ruokaviraston määräyksellä. Takauksen myöntäisi ELY-keskus. Takauksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että luotonantaja on hyväksynyt takausta koskevaan hakemukseen sisältyvän lainan määrän ja lainaehdot. Käytännössä hakijan

tulisi osoittaa tämä kirjallisen luottolupauksen avulla. Takauksen kohteena olevan lainan nostamiseen ei edellytettäisi rakennetukilain mukaista lainan nostolupaa. Myöskään rakennetukilain mukaista vastavakuutta ei edellytettäisi.

Vastaavasti kuin rakennetukilain mukaisissa takauksissa, valtiontakaus tulisi voimaan sen jälkeen, kun sen kohteena oleva laina on nostettu. Samoin takaussitoumus ei sitoisi valtiota, jos sen kohteena olevaa luottoa ei nosteta vuoden kuluessa takauksen myöntämisestä.

Pykälän valtuuden nojalla Ruokavirasto antaisi tarkempia määräyksiä takauksen hakemiselle asetettavasta määräajasta, hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista, suunnitelmien ja selvitysten esitystavasta sekä hakemisen menettelyistä.

7 §. Valtiontakauksen ja siihen sisältyvän tuen määrä. Takaus voisi koskea enintään 80 prosenttia takauksen kohteena olevan luoton määrästä koko laina-aikana ja olla enintään 50 000 euroa yritystä kohden. Enimmäistakaus viiden vuoden laina-ajalla sisältäisi de minimis -tukea 6 667 euroa. Jos taattu määrä on pienempi tai takaus myönnetään lyhyemmäksi ajaksi, takaukseen sisältyvä tuki lasketaan vastaavana suhteellisena osuutena enimmäismäärästä.

Pykälä sisältäisi informatiivisen viittauksen maatalousalan de minimis -asetukseen, jonka 3 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion yhdelle yritykselle myöntämän vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 15 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana. Mainitun asetuksen 4 artiklan 6 kohdassa säädetään takaukseen sisältyvän tuen laskennasta. Lakiehdotuksen mukaisiin takauksiin sovellettaisiin 4 artiklan 6 kohdan b alakohtaa, jonka mukaan takauksista koostuva tuki katsotaan läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, jos takaus kattaa enintään 80 prosenttia lainasta ja taattu määrä on joko 112 500 euroa ja takauksen kesto viisi vuotta tai taattu määrä on 56 250 euroa ja takauksen kesto kymmenen vuotta; jos taattu määrä on näitä määriä pienempi ja/tai takaus myönnetään alle viideksi tai kymmeneksi vuodeksi, takauksen bruttoavustusekvivalentti lasketaan vastaavana suhteellisena osuutena 3 artiklan 2 kohdassa vahvistetusta enimmäismäärästä.

8 §. Tarkastusoikeus ja tarkastuksen suorittaminen. Maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston sekä ELY-keskuksen tarkastusoikeuteen ja tarkastuksen suorittamiseen sovellettaisiin rakennetukilain 44 ja 45 §:ää.

9 §. Seuranta ja tietojen säilyttäminen. Valtiontakauksen kohteena olevan luoton seurantaan sovellettaisiin rakennetukilain 41 §:ää.

Valtiontakausta koskevia tietoja olisi säilytettävä maatalousalan de minimis -asetuksen mukaisesti. Maatalousalan de minimis -asetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaan kaikki asetuksen soveltamista koskevat tiedot on taltioitava ja koottava. Yksittäistä de minimis -tukea koskevat asiakirjat on säilytettävä kymmenen verovuoden ajan tuen myöntämispäivästä. Tukiohjelmaa koskevat asiakirjat on säilytettävä kymmenen verovuoden ajan siitä päivästä, jolloin ohjelmasta myönnetään viimeinen yksittäinen tuki.

10 §. Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus. Takauksen saajan ja luotonantajan tiedonanto- ja avustamisvelvollisuuteen sovellettaisiin rakennetukilain 22, 40 ja 54 §:ää.

11 §. Tiedonsaantioikeus ja tietojen luovuttaminen. Maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston sekä ELY-keskuksen oikeuteen saada ja luovuttaa tämän lain nojalla myönnettyjä valtiontakauksia koskevia tietoja sovellettaisiin rakennetukilain 61 §:ää. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan eri tukijärjestelmien sääntelyä on pyritty yhtenäistämään, minkä vuoksi

mainitun lain 61 §:n mukaan viranomaisen oikeuteen saada ja luovuttaa tukea koskevia tietoja sovelletaan maaseudun kehittämisen tukemisesta annetun lain (28/2014) 64 §:ää.

12 §. Muutoksenhaku. Lakiehdotuksen mukaiseen ELY-keskuksen päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmä voitaisiin toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka olisi viipymättä toimitettava valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

2 VOIMAANTULO

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lain voimassaololle ei asetettaisi viimeistä voimassaolopäivää, koska takausjärjestelmän toimeenpano jatkuisi takausten myöntämisen jälkeen ainakin enimmäislainajan puitteissa. Maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla tukea voidaan lähtökohtaisesti myöntää 31 päivään joulukuuta 2020 asti. Valtiontakaus-ten myöntöpäätöksiä päästään tekemään ELY-keskuksissa vasta, kun tuen hakemisen edellyttämä aineisto, tietojärjestelmien muutokset ja hakuasiakirjat ovat valmistuneet Ruokavirastossa ja luottolaitoksissa. Valtiontakauksen myöntäminen edellyttää myös luottolaitoksen ratkaisua takauksen kohteena olevan lainan myöntämisestä takauksen hakijalle.

3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS

Lakiehdotukseen sisältyy useita säädösviittauksia rakennetukilakiin. Tarkoituksena on toteuttaa uusi takausjärjestelmä mahdollisimman yksinkertaisena ja totutun kaltaisena, jotta se olisi toimeenpantavissa kustannustehokkaasti hallinnon nykyisin henkilöresurssein ja vähäisin tietojärjestelmäkustannuksin. Rakennetukilain sääntelyyn viitattaisiin esimerkiksi tarkastusoikeuden, seurannan ja tietojen säilyttämisen, tiedonanto- ja avustamisvelvollisuuden sekä tiedonsaantioikeuden ja tietojen luovuttamisen osalta. Rakennetukilain säännösten suhde perustuslakiin on arvioitu vuonna 2007 annetun hallituksen esityksen (HE 113/2007 vp) käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunnassa (PeVL 16/2007 vp). Lain myöhempien muutosten suhde perustuslakiin on arvioitu kyseisten muutosten valmistelussa. Näin ollen ehdotettuja viittauksia rakennetukilakiin ei pidetä ongelmallisena.

Ehdotetun lain 6 §:n 2 ja 5 momentissa annettaisiin Ruokavirastolle määräysenantovaltaa takauksen hakemiseen käytettävistä lomakkeista, suunnitelmien ja selvitysten sisällöstä ja esitystavasta, hakemisen menettelyistä sekä takauksen hakemiselle asetettavasta määräajasta. Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomainen kuin tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö voidaan valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteen kannalta erityisiä syitä, eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Valtuuden tulee tällöin olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään kiinnittänyt huomiota määräysenantovallan kohderyhmään ja sisältöön (esim. PeVL 35/2005 vp 37/2005, PeVL 48/2005 vp, PeVL 34/2012 vp, PeVL 10/2016 vp, PeVL 17/2018 vp ja PeVL 21/2018 vp). Erityinen syy määräysenantovallan säätämiseen on ollut esimerkiksi teknisen ja vähäisiä yksityiskohtia koskevan sääntelyn yhteydessä, jos määräysten antoon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Lakiehdotukseen sisältyvä Ruokaviraston määräystenantovalta on rajoitettu koskemaan valtioneuvoston takausjärjestelmän toimeenpanon yksityiskohtia ja siihen sovellettavaa menettelyä. Määräysenantovalta liittyy Ruokaviraston tehtäviin maatalouden ja maaseudun kehittämisen tukien toimeenpanosta vastaavana keskushallinnon viranomaisena.

Näistä lähtökohdista käsin katsotaan, että lakiehdotus voitaisiin käsitellä tavallisessa säätämisen järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtioneuvostosta maatalojen maksuvalmiuslainoille

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on maatalouden toimintaedellytysten turvaaminen myöntämällä valtioneuvostoa maatalousyrityksille, joilla on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan, mutta jotka toimintaympäristön muutosten tai poikkeuksellisten sääolojen vuoksi ovat tilapäisissä taloudellisissa ongelmissa.

2 §

Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön

Tämän lain mukaista valtioneuvostoa myönnettäessä sovelletaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla annettua komission asetusta (EU) N:o 1408/2013 (EUVL L 352/9, 24.12.2013), jäljempänä *maatalousalan de minimis -asetus*,

3 §

Valtioneuvoston myöntövaltuus ja enimmäismäärä sekä takaajan vastuun toteutuminen

Valtioneuvostoa voidaan myöntää maatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa tarkoitukseen vahvistetun enimmäismäärän rajoissa. Tämän lain nojalla myönnettävien takauksen jäljellä oleva yhteismäärä saa olla samanaikaisesti enintään 100 miljoonaa euroa. Maa- ja metsätalousministeriö päättää myöntämisvaltuuden osoittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten käyttöön.

Takaajan vastuuseen sekä takautumisoikeuteen liittyvästä valtion edunvalvonnasta vastaa Ruokavirasto. Takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat maksut suoritetaan maatalouden kehittämisrahaston varoista. Takautumisoikeuden perusteella saadut korvaukset tilitetään maatalouden kehittämisrahastoon.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, valtioneuvostoa sovelletaan, mitä takauksesta ja vierasvelkapanntauksesta annetussa laissa (361/1999) säädetään.

4 §

Valtioneuvoston kohteena oleva luotto

Valtioneuvostoa voidaan myöntää luotolle, jonka luotonantaja myöntää maatalousyritykselle tämän harjoittaman maatalouden tuotantotoiminnan maksuvalmiuden parantamiseksi.

Takaus voidaan myöntää sellaista luottoa varten, jonka myöntää maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007 jäljempänä *rakennetukilaki*) 52 §:ssä tarkoitettu luottolaitos. Luotonantaja voi myöntää takauksen kohteena olevan luoton, kun päätös valtioneuvoston myöntämisestä on tehty.

Takauksen kohteena olevan luoton määrä voi olla enintään 62 500 euroa. Takauksen kohteena olevan luoton laina-aika on enintään viisi vuotta.

Luoton siirtämiseen ja sen ehtojen muuttamiseen sovelletaan, mitä rakennetukilain 27 §:ssä säädetään.

5 §

Valtioneuvoston takauksen saaja

Valtioneuvoston takaus voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle tai yksityisoikeudelliselle yhteisölle, joka elinkeinonaan harjoittaa maatilalla maataloutta. Maatalouden ja maatilalla maataloutta määritelmään sovelletaan rakennetukilain 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa.

Takausta voidaan myöntää yritykselle, joka kuuluu mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY tarkoitettuun pk-yritysten luokkaan.

Valtioneuvoston takauksen myöntämisen ehtona on, että takauksen saajan harjoittamalla maatalouden tuotantotoiminnalla on edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan. Lisäksi takauksen myöntämisen ehtona on, että takauksen saaja ei ole maatalousalan de minimis -asetuksen 4 artiklan 6 kohdan a alakohdassa tarkoitettu yritys.

Valtioneuvoston takausta ei myönnetä sille, jolta komission päätöksen nojalla peritään takaisin sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumattomaa tukea.

6 §

Valtioneuvoston takauksen hakeminen ja myöntäminen

Valtioneuvoston takausta haetaan tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella. Hakemukseen on liitettävä takauksen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset ja suunnitelmat.

Valtioneuvoston takausta saa hakea Ruokaviraston määräämänä hakuajankautena. Hakemus on toimitettava rakennetukilain 30 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää takauksen myöntämisestä. Takauksen myöntämisen edellytyksenä on, että luotonantaja on hyväksynyt takauksen koskevaan hakemukseen sisältyvän lainan määrän ja lainaehdot.

Takaussitoumus ei sido valtiota, jos luottoa ei ole nostettu vuoden kuluessa valtioneuvoston takauksen myöntämisestä. Valtioneuvoston takaus tulee voimaan sen jälkeen, kun sen kohteena oleva laina tai sen ensimmäinen erä on nostettu.

Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset tuen hakemisesta käytettävistä lomakkeista, 1 momentissa tarkoitetuista liitteistä sekä suunnitelmien ja selvitysten esitystavasta ja hakemisen menettelyistä.

7 §

Valtiontakauksen ja siihen sisältyvän tuen määrä

Valtiontakaus saa olla enintään 80 prosenttia takauksen kohteena olevan luoton määrästä koko laina-aikana ja enintään 50 000 euroa yritystä kohden.

Takaukseen sisältyvän tuen enimmäismäärästä ja sen laskemisesta säädetään maatalousalan de minimis -asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa ja 4 artiklan 6 kohdan b alakohdassa.

8 §

Tarkastusoikeus ja tarkastuksen suorittaminen

Maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tarkastusoikeuteen ja tarkastuksen suorittamiseen sovelletaan, mitä rakennetukilain 44 ja 45 §:ssä säädetään.

9 §

Seuranta ja tietojen säilyttäminen

Valtiontakauksen kohteena olevan luoton seurantaan sovelletaan, mitä rakennetukilain 41 §:ssä säädetään.

Maatalousalan de minimis -asetuksen nojalla myönnettyä tukea koskevien asiakirjojen säilyttämisestä säädetään mainitun asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa.

10 §

Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus

Valtiontakauksen saajan tiedonanto- ja avustamisvelvollisuuteen sovelletaan, mitä rakennetukilain 22 ja 40 §:ssä säädetään. Luotonantajan tiedonanto- ja avustamisvelvollisuuteen sovelletaan, mitä rakennetukilain 54 §:ssä säädetään.

11 §

Tiedonsaantioikeus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen oikeuteen saada ja luovuttaa tämän lain nojalla myönnettyjä valtiontakauksia koskevia tietoja sovelletaan, mitä rakennetukilain 61 §:ssä säädetään.

12 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös päätöksen tehneelle viranomaiselle, jonka on viipymättä toimitettava valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta hallinto-oikeudelle.

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

15 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä   kuuta 20   .